

Nr. 47.

Warszawa

$\frac{12}{24}$ listopada 1866 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy
Nowy-Świat 14

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Obfitość kapitałów w zachodniéj Europie jest faktem niezaprzeczonym, i gdyby nie wciąż powstające *kwestje*, czyniące Europę ogromnym znakiem zapytania, to już dawno widzielibyśmy naturalny układ interesów giełdowych, ożywienie zdrowéj spekulacji, ruch swobodny i ożywczy więzionych zasobów, – słowem życie ekonomiczne zdwojone. Ale kwestje owe wyrodziły powszechną manję zbrojenia się,—a prócz tego Anglja jest jeszcze pod wpływem innéj—sobie właściwéj manji, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (limited societies). Manja ta dochodzi do tego, że piwowarzy, oberżyści, modniarki, zawiązują podobne spółki,—a są one z tego względu niebezpieczne, że odpowiedzialność dyrekcji nie jest prawem określona, zatém nie ma kontroli. Stąd nadużycia, bankructwa i popłoch obecnie tak długo trwający. Liberalnaść banku angielskiego w obniżeniu skupu na 4%, a jeszcze większa bankierów skupujacych na 3% nie może zażegnać powszechnéj obawy i nieufności. Stopa tak niska już od 14 miesięcy nie była praktykowaną od sierpnia r. z.): średnia w tym okresie wynosi 7%,—co jest bezprzykładne w dziejach finansowych Anglji. Francja niemniéj obfituje w nagromadzone zasoby, zwiększa swój handel, stopę skupu ma jeszcze niższą, — słowem cały jéj organizm ekonomiczny jest zupełnie zdrowy; a doznaje tejże saméj duszności i wstrzymania interesów.

Na wschodzie Europy, do wszystkich niedogodności z braku zaufania wynikających, dodaje się jeszcze brak zasobów rozrządzalnych i nieregularność waluty.

W Rosji ukaz cesarski z d. $\frac{4}{16}$ listopada, poleca ministrowi finansów zaciągnięcie 5%-wéj pożyczki zewnętrznéj (9-éj z rzędu), za pośrednictwem domów *Baring* (w Londynie) i *Hope* (w Amsterdamie), w sumie 6/m. f.st. a to na opłatę raty rocznéj długów zewnętrznych państwa. Ostatnia podobna pożyczka (8-ma) zaciągnięta była w r. 1864, z temi samemi domami, na tenże przedmiot i na taką sumę; tylko w ukazie wymieniono było 6/m. f. ster. czyli 38/m. rubli, a teraz 6/m. f. st. czyli 70.800.000 guldenów holenderskich. Obligi mają być wydawane na żądanie po 100 f. st. albo po 1000 guldenów. Oprócz procentów w monecie metalicznéj, zapewniona jest spłata wylosowanych obligów funduszem umorzenia 1% wynoszącym.

Giełda warszawska daléj poszła w kierunku już poprzednio wskazanym; papiery publiczne znowu się obniżyły, gdyż bank nie cofnął jeszcze zawieszenia na nie zaliczeń; kursa wexlowe cechują dalszą a znaczną poprawę waluty naszéj,—co jest naturalnym wynikiem wielkiego żądania na zboże z Królestwa i Cesarstwa. Port Odeski bardzo ożywiony, wszakże nie tyle jakby się spodziewać należało: użalają się tam szczególnie na niedostateczność taboru bałckiéj drogi żelaznéj, przewożącéj zboża zaledwie 60.000 pudów (6.000 czetwerti) dziennie, tak iż wielkie zapasy zboża w kraju nie mogą się zetknąć z równie wielkiém żądaniem w Odesie. Tém niemniéj trasowania odeskie widocznie wpływają na polepszenie kursu na giełdach petersburskiéj i naszéj.

Wexle obniżyły się znacznie, bo na $1\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{3}$%.

na Berlin ...	2 m.	117,^{6};	doraźnie	118,^{4}
„ Paryż ...	„	120;	„	120,^{6}
„ Londyn ..	3 m.	119,^{3};	„	120,^{4}

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 16—22 listopada.

	Stopa %	RÓWNIA (*pari*)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 16 listop.	Sobota 17	Poniedz. 19	Wtorek 20	Środa 21	Czwar. 22	Stosunek do równi na 100.
1. Papiery publiczne.		Ruble							
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	.	*76,50	.	.	.	*76½
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4³/₂₅	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101,50	.	.	.	.	.	135⅓
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	50,75	.	.	.	.	.	112⅔
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	26,75	.	.	.	.	.	89⅙
	5	30	33,50	.	.	.	.	.	111⅔
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	48	.	.	.	.	.	48
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	57,66	57,67	57,67	57,17	57,17	57,50	57½
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,91⅑	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	77	.	77
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	.	.	108,33	.	109,17	109⅙
„ „ z 1866 r.	5	.	.	.	103,25	103	103	103,25	103¼
Metaliki (300) lutowe	4	100	100	.	100	100	100	100	100
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	99,75	.	.	.	.	.	99¾
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj).	5	100	79	.	.	.	.	.	79
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	79,40	79,75	.	79,33	79,83	79,33	79⅓
„ „ „ ser. 2	4	100	75,40	75,83	75,67	75,50	75,83	75,33	75⅓
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,66⅔	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	67	.	68	69,75	72,25	.	120⅖
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	55,50	55,50	.	55,25	55¼
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	.	86,50	.	87,50	87,50	87½
„ „ Łodzk. (100)	5	100	*92,50	.	.	.	.	.	*92½
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	118,50	.	.	94⅘
Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	4½	100	90	.	.	.	.	.	90
2. Wexle.									
Berlin......(Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	112,20	112,20	111,90	111	110,47½	109,20	117⅔
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	112,05	112,05	111,60	.	.	109,05	117⅖
Hamburg.....(M. B. 300) „	.	140,855	.	.	*171	.	.	.	*121⅖
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,61	7,60	7,56	7,52	7,40	119⅓
Paryż........(Fran. 300) 2 „	.	75,214	91,35	91,35	.	90,60	90,30	.	120
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	*88,20	*95
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	98,67	.	99	.	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,20	.	.	.	.	.	120⁸/₉
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	
Dukat holenderski	.	3	3,55	.	.	.	.	.	118⅓
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6 %	8 (10)	4	3	5	4½	4	—
giełdowa:	—	8½ (12)	3½ (4)	3	5	3½ (4)	3	4¼ (4¾)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 13 listopada	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 20 listopada
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.536.890, 20	+ 246.506, 79	1.651.470, 70½
		— 131.926, 28½	
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	105.969, 14½	+ 16.418, 80	118.152, 41
		— 4.235, 53½	
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	238.873, 89½	+ 150, —	151.239, 56
		— 87.784, 33½	
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.661.765, 87	— 76.658, —	1.585.107, 87
		—	
3 „ na zast. towarów (a) wełny .	317.030 —	+ 7.557, 43	317.350 —
		— 7.237, 43	
3 „ na zast. towarów (b) in. tow.	111.938, 95	+ 37, 79	98.768, 95
		— 13.207, 79	
Łącznie (3)	428.968, 95	— 12.850, —	416.118, 95
4. „ „ kosztowności ..	589 360, 72½	+ 4.659, 06	588.654, 67½
		— 5.365, 11	
5. Otwarte kredyta	4.836.719, 43	+ 804.169, 32½	5.086.433, 49
		— 554.455, 26½	
6. Kasa: Monety srebrne	2.736.713, 93¼	— 3.181, 06¼	2.733.532, 87
6. Kasa: „ złote	30.434, 65	—	30.434, 65
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	302.641 —	+ 15.700, —	318.341 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	653.547 —	+ 36.889, —	690.436 —
Łącznie (6)	3.723.336, 58¼	+ 49.407, 93¾	3.772.744, 52

BILANS RUSKIEGO BANKU PAŃSTWA,

w d. 1/13 listopada 1866 r.

STAN CZYNNY. STAN BIERNY.

I. Rachunek funduszu wymiany i biletów kredytowych.

Stan czynny		rubli	Stan bierny	rubli
1. Kasa wymiany:			1. Bilety kredytowe w obiegu.	649.614620, —
złoto	53.089684, 76	83.705589, 70		
srebro	6.615905, 94			
obl. skar.	24.000000, —			
2. Dług bezpr. skar. za bil. kredyt..		568.467029, 30		

II. Rachunek z likwidacji dawnych instytucij kredytowych.

Stan czynny		Stan bierny	
3. Dług skar. z poż. od dawnych ban.	37.148205, 27	2. Depozyta dawnych instyt. kredyt.	38.678746, 29
4. „ z pożyczek prywat, „ „	258.108912, 71	3. Rachunek likw. mosk. kasy depoz.	10.846114, 11
5. „ skarbu z oper. wykupowéj .	144.232685, 07	4. Bilety banku 5%-we...........	258.580650, —
6. Papiery %-we z opłaty pożyczek.	21.805391, 39	5. „ „ 4%-we....	69.307200, —
7. Rachunki z b. inst. kred., proc. i in.	22.868099, 44	6. Procenta, kupony i inne.........	14.776818, 62

III. Rachunek obrotów bankowych.

Stan czynny		Stan bierny		
8. Kasa obrotowa	7.926103, 82	7. Kapitały banku: zakł.	17.000000	19.949479, —
9. Wexle i inne papiery terminowe.	12.033780, 12	+ rezer.	2.949479	
10. Pożyczki na pap. publ., akcje, obl. towary........................	39.262705, 90	8. Depozyta %-we banku:		
		wymagalne	46.885051,05	91.793950, 86
11. Papiery %-we własnością banku będące..........................	18.214043, 17	+ terminowe	29.587812,22	
		+ kas oszczędn..	2.349134,94	
		+ % od depoz....	12.971952,65	
12. Kapitały kantoru i oddziałów (9.400000) + rachunki z niemi (8.626825,09)	18.026825, 09	9. Rachunki bieżące %-we........		12.992115, 53
		10. „ „ bez % skar. i zal.		24.639351, 93
13. Wydatki w zastępstwie skarbu poczynione	43.194962, 68	11. Bilety przekaz. na kant. i oddziały		17.095527, 69
		12. Zasiłki kantorom i oddziałom ...		63.550000, —
14. Rozmaite czynniki..............	5.458770, 23	13. Sumy przemijające i rozmaite ...		8.598529, 86
Razem	1.280.423103, 89	Razem		1.280.423103, 89

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 8/9 listopada.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	franków	
Fundusz metaliczny	636.660696	422.290150
Portfel	654.794740	483.259775 (Portfel i Zaliczenia razem)
Zaliczenia na złoto i rozm.	57.969534	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.629000	307.495300
Dług skarbu i inne wart..	157.466448	375.000000
	1.592.520418	1.588.045225

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	franków	
Bilety w obiegu	958.142575	589.033250
Przekazy z term. kilkod..	19.272993	16.056550
Rachunki bieżące { prywatne......	242.581875	428.754775
Rachunki bieżące { skarbowe.... .	129.051363	109.392850
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk razem)
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	53.926836	80.982800
	1.592.520418	1.588.045225

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Odlewnia żelaza** przy fabryce machin *braci Scholtze* w Warszawie, otwartą została w d. 10 b. m. i r. Dotąd istniały w Warszawie cztery odlewnie, z których trzy większe, a mianowicie: 1) *Zakładów górniczych na Solcu*, 2) *Lilpopa i Rau*, 3) *Rudzkiego i Sp.* i 4) *Graffa* (mała). Obecnie wystąpiła do spółzawodnictwa piąta odlewnia o dwóch piecach, braci Scholtze, urządzona wzorowo i odpowiednio najświeższym wymaganiom przemysłu. Głównie uderza w niéj dowcipne urządzenie pieców, dotąd u nas niepraktykowane. Piece te, niezbyt wielkich rozmiarów, z cegły ogniotrwałéj, obleczone blachą żelazną, opatrzone są dwoma rzędami *form* (otworów $1\frac{1}{2}$ cala średnicy), po 8 w rzędzie, przez które *bąk* nadzwyczajnéj siły wtłacza do pieca powietrze. Wprowadzane w większéj masie niż w używanych dotąd piecach (o jednéj tylko albo o dwóch formach) powietrze, sprawia szybsze topienie, tak że wrzucone żelazo już po 20-stu minutach zaczyna się okazywać w stanie płynnym na spodzie pieca. Naprzeciw każdéj formy umieszczona jest klapa opatrzona szkłem, przez które można obserwować stan pieca, dostrzedz w każdéj chwili zapchanie formy — która za odsunięciem klapy z łatwością oczyścić się daje.

Skutkiem takiego urządzenia odlewnia, choć o małych stosunkowo piecach, jest w stanie dostarczyć w ciągu roku do 50.000 cent. odlewów.

Bąk i młynek do gliny i węgla pędzone są lokomobilą o sile 12 koni. Formiernia, z którą się łączą: suszarnia, oczyszczalnia, oraz klatki na piece, lokomobila, bąk i młynek, pomieszczona jest w sali doskonale oświetlonéj, mającéj długości 120, szerokości 40, wysokości pod dach 27, a pod *kran* (windę) 20 stóp angiel.

Dodać tu choć z przykrością winniśmy, że górnictwo krajowe, — pomimo bogatych kopalń, które, szczególniéj w okręgu wschodnim, obfitują w rudę żelazną nieustępującą najlepszym w Europie, jak Westfalska i Szwedzka,—skutkiem niedołężnego, rutynicznego ich wyzysku i nieumiejętnego przerobu, nie dostarczają prawie wcale *żelaza odlewowego*, lecz tylko *fasonowe* (miękkie) i to w gatunku nie mogącym iść w porównanie z żelazem zagranicznem, z kopalni daleko od naszych uboższych. Do odlewów naszych musimy sprowadzać żelazo z Anglji. Zbytecznem byłoby rozwodzić się nad tém; każdy to bowiem z łatwością pojmie, ileby zyskało bogactwo krajowe z rozwinięciem przemysłu żelaznego, do którego natura tak obfite i doskonałe otwiera nam źródła. Zamierzona sprzedaż części górnictwa rządowego, zwłaszcza okręgu wschodniego, powołując do tego przemysłu inteligencję i kapitały prywatne—jako środki, a interes prywatny— jako pobudkę, bezwątpienia wpłynie potężnie na szybki jego rozwój.

— **Skład i ludność Nowych Prus i Związku północno-niemieckiego.** Na poparcie projektu prawa wyborczego do parlamentu północno-niemieckiego, rząd pruski złożył w komisji Izby poselskiéj następujący wykaz urzędowy ludności:

	ludność
Prusy (dawne)	19.255.149
Lauenburg (przyłączony w r. 1864)	49.704
	19.304.853

Annexie:

1. Hanower	1.923.492	
2. Sleswig	406.486	
3. Holstein	545.500	
4. Hesja elektoralna	754.063	
5. Nassau	468.311	
6. Prowincja Hesji górnéj ..	289.484	
7. Frankfurt	91.180	
8. Hessen-Homburg	27.374	
	=	4.505.890
Prusy nowe...		23.810.743

W skład Związku północno-niemieckiego oprócz Prus wchodzą:

1. Saxonja (Królestwo).....	2.343.994
2. Meklemburg-Schwerin...	552.612
3. Oldenburg	301.812
4. Brunswik	293.338
5. Saxen-Weimar	280.201
6. Hamburg	229.941
7. Anhalt	193.046
8. Saxen-Mejningen	178.065
9. S.-Koburg	164.527
10. S.-Altenburg	141.889
11. Lippe-Detmold	111.336
12. Bremen	104.091
13. Meklemburg-Strelitz	99.060
14. Reuss młodszéj linji	86.472
15. Schwarzburg-Rudolstadt.	73.752
16. „ Sondershausen .	66.189
17. Waldeck	59.143
18. Lubeka	50.614
19. Reuss starszéj linji	43.924
20. Schaumburg-Lippe	31.782
=	5.405.788
Cała ludność Związku	29.216.531

W drukarni Gazety Polskiéj.